

GENERALADVOKATEN

Postboks 651 Sentrum, 0106 OSLO
Telefon 22 70 87 50 - Mil 510 5681 - Telefax 22 41 94 54
E-mail: postmottak.generaladvokaten@hpm.no
http://www.generaladvokaten.no

FORSVARSDEPARTEMENTET	
SAKNR.: 10/01763-14	
18 AUG 2011	
ARBEET:	0510 Spmp
KASSERES 5 ÅR	
KASSERES 30 ÅR	
BEVARES	

Vår referanse
0343/2011/GA/AWD/738.0

Dato
16. august 2011

Deres referanse
2010/01763-2/FD I 4/HNB/BFY

Det Kongelige Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

HØRING – FORSLAG TIL NY FORSKRIFT FOR HEIMEVERNET

1. Innledning

Det vises til departementets brev av 14. juli 2011 med høringsnotat.

Generaladvokaten ønsker velkommen en oppdatering av dagens forskrift av 1999, noe som gir anledning til å rydde opp i enkelte spørsmål som kan ha medført uklarhet. Kommentarene herfra tar i hovedsak sikte på å bidra til ytterligere klarhet, samt påpeke enkelte feil av korrekturmessig art. Realitetsspørsmål tas opp bare i begrenset omfang.

2. Kommentarer til forslag til ny forskrift

Til § 1-2. Definisjoner

I pkt. a) og b) ser det ut til at begrepet "område" er blitt skiftet ut med "områdeutvalg". Dette er neppe tilsiktet.

Når det gjelder pkt. c) ser det ut til å være en uttømmende oppregning av hvilke (tre) grupper av frivillig tjenestegjørende som er aktuelle for kontrakt. Dette er antagelig de grupper som man for tiden ser er aktuelle, men hvis man vil holde muligheten åpen for andre kategorier som man i dag ikke har forutsett, kan man myke opp bestemmelsen litt med for eksempel å legge inn "normalt" mellom "dette vil" og "være" i nest siste linje.

For øvrig kan det være en fordel å ta inn definisjonene av "sammenhengende tjeneste" (§ 5-6) og "fritidstjeneste" (§ 5-7) i denne paragrafen. Slik det er nå, kommer definisjonene etter at uttrykkene er brukt, noe som kan gjøre det vanskeligere å finne frem.

Til § 3-6. Saksbehandlingsregler for søknad om frivillig tjeneste i Heimevernet

I annet avsnitt foreslås det at "Søker skal tilbys kontrakt dersom..." erstattes med "Søker kan tilbys kontrakt dersom...". Dette for å forebygge misforståelser i forhold til prinsippet i § 3-4 om at Heimevernets behov er styrende for inngåelse av slike avtaler.

Til § 3-8. Opphør av avtale om frivillig tjeneste i Heimevernet

For tilfelle av klage til GIHV bør det vurderes om det skal fastsettes i forskriften hvorvidt slik klage har oppsettende virkning eller ikke.

Til § 3-9. Heimevernspersonells plikt til å oppbevare og vedlikeholde våpen og utstyr mv.

Under tidligere regler har det gjeldt at våpen skal oppbevares atskilt med sluttstykket og ammunisjonen på hver sine steder, nedlåst. Dette er en praktisk problemstilling som man bør forsikre seg om at er dekket i det regelverket som blir gjeldende fremover.

Med mindre man vil fastsette passende regler direkte i forskriften, kan en løsning være at den nye forskriften legger ansvaret for å gi reglene for oppbevaring av våpen til GIHV. Jeg mener det vil være uheldig å overlate dette ansvaret til distriktene, en ordning som åpner for ulik praksis. Forskriften nøyer seg med formuleringen «gjeldende bestemmelser». I så fall kan vi risikere at personellet ikke har klare føringer å forholde seg til når det gjelder oppbevaring av våpen.

Til § 4-2. Mobilisering av Heimevernsungdom

Det fremgår ikke hva Heimevernsungdom er eller hva de holder på med. Jeg formoder at dette er personer over 18 år, siden de under 18 betegnes som aspiranter. De folkerettslige begrensninger mht. deltagelse i stridshandlinger gjelder ikke for dem som er over 18 år. Selv om de ikke skal mobiliseringsdisponeres, bør det kanskje vurderes om det er nødvendig å ha en sperre i forskriften mot at de i en gitt situasjon kan gis oppdrag av militær art.

Til § 5-2. Innkalling til tjeneste

Jeg antar at "tjeneste utenfor normal arbeidstid" i første avsnitt er synonymt med "fritidstjeneste" slik dette er definert i § 5-7. Dette bør i så fall klargjøres. I tredje avsnitt foreslår jeg at det settes inn "eller" mellom "tjeneste" og "kurs". I siste avsnitt er det henvist til § 3-34. Dette må åpenbart være feil.

Til § 5-3. Fritak for pliktig tjeneste i Forsvaret

Bestemmelsen synes å forutsette at man kan være frivillig heimevernspersonell samtidig som man er pålagt tjenesteplikt i Sivilforsvaret, i Politiet eller annen sivil beredskapsinstitusjon. Det kan se ut som at man dermed kan være disponibel for Heimevernet i fred, men ikke i krig.

Etter at mobiliseringsdisponeringen av den militære påtalemyndigheten ble avvirket, risikerer man nå at tjenestemennene blir mobiliseringsdisponert til Heimevernet og avskåret fra å utføre sine oppgaver som krigsadvokater mv. når de kanskje behøves mer enn noen sinne. Det bør gis en bestemmelse som sikrer at den militære påtalemyndigheten får beholde sitt personell.

Tilleggspunkt om soning av arrest som refselse

Det forekommer at heimevernspersonell blir refset disiplinært med arrest, hovedsakelig på grunn av uteblivelse fra Heimevernsøvelse. På grunn av Heimevernets egenart, vil dette i praksis medføre at de må gis særskilt innkalling til soning ved en militær avdeling som har arrestlokale i drift og at soningen skjer utenom tidene for Heimevernets øvelser. Arrestanten har rett og plikt til å bli tatt ut til tjeneste på dagtid, i praksis for utførelse av forefallende arbeid. Arrestanten har også krav på tjenestetillegg.

Det bør fremgå av bestemmelsene hvorvidt soning av arrest som refselse godskrives som utført ordinær tjeneste, eller om det kommer i tillegg.

Jeg nevner for fullstendighets skyld at arrest også kan idømmes av en domstol som straff eller vedtas ved forelegg. Selv om Forsvaret i slike tilfeller vil bidra med å stille lokale til rådighet og vil kunne tilby arrestanten arbeidsoppgaver på dagtid, er soning av arrest som straff i prinsippet et anliggende for politi og rettsvesen. Dersom heimevernspersonell skulle bli idømt arrest eller vedta et forelegg på arrest, er det ingen grunn til at det skal godskrives som tjeneste.

Til § 7-1 Pliker i forbindelse med fremmøte under krig eller når krig truer

I annet ledd pkt b) heter det at heimevernssoldaten skal søke om permisjon for et hvert fravær fra hjem og arbeidssted. Dette kan være vanskelig å oppfylle i bokstavelig forstand, dog vil trolig eventuell tvil om rekkevidden løses ved at det ikke vil være aktuelt å håndheve bestemmelsen med mindre fraværet har skapt problemer. Jeg foreslår likevel en klargjøring ved at departementet vurderer følgende alternative formulering: "Oppholde seg innenfor en times reiseavstand fra hjem eller arbeidssted med mindre det er innvilget permisjon."

I annet ledd pkt d) er det fastsatt en plikt til å melde seg til tjeneste så snart vedkommende vet at den avdeling vedkommende tilhører skal settes på krigsfot. Begrepet *krigsfot* er ikke definert i loven. Det synes rimelig å anta at en avdeling er på krigsfot når den er innkalt og utstyrt med tanke på mulige nært forestående krigshandlinger. Dette kan eventuelt nedfelles i forskriften.

Annet ledd pkt e) er litt uheldig formulert. Jeg forslår at man flytter "Straks" til etter "avdeling," slik at ordlyden blir: "Dersom vedkommende ikke kan nå frem til sin egen avdeling, straks melde seg ved nærmeste heimevernsavdeling."

3. Kommentarer til instruks for råd, utvalg og nemnd i Heimevernet (utkast)

Til § 1-2. Valg eller oppnevning av medlemmer og varamedlemmer

Første avsnitt kan leses som at representantene har ett felles varamedlem, slik man har i enkelte styrer. Dette er neppe meningen. Avsnittet blir mer entydig hvis det f. eks. formuleres slik: "Det skal oppnevnes personlig varamedlem for hver enkelt representant i råd, utvalg og nemnder i Heimevernet."

Til § 1-3. Funksjonstid

I annet avsnitt første linje mangler en "s" i "Landsrådet".

Til § 1-4. Begrensninger i råd, utvalg og nemnds oppgaver

Det er åpenbart riktig at de enkelte råd, utvalg og nemnder ikke kan behandle en sak dersom dette vil være i strid med lov om forbyggende sikkerhetstjeneste. Men det kunne vært en fordel om det fremgikk hva det siktes til. Gjelder det saker som har høyere sikkerhetsgradering enn hva medlemmene i klarert for? Kan det i slike saker være et aktuelt alternativ å innkalle varamedlem dersom denne har nødvendig klarering?

Til § 1-10. Egne midler

Det heter her at råd, utvalg og nemnder disponerer selv pengemidler og materiell og utstyr som er fremskaffet utenom Heimevernets budsjett.

Dette er i og for seg positivt, men kan ha visse problematiske sider. I en sak som gjaldt Forsvarsmuseet kom det frem at medarbeidere hadde fremskaffet midler (riktignok ved salg

av overskuddseffekter) som gikk utenom statsregnskapet, formentlig i hensikt å pløye dem tilbake inn i museets drift. Dette var problematisk med tanke på revisjon og kontroll.

Når det gjelder Heimevernet, kan man ikke se bort ifra at midler som er fremskaffet ved dugnader, testamentariske gaver eller lignende blir brukt til private formål, eller at det fremsettes påstander som på grunn av manglende regnskapsføring ikke kan tilbakevises. Man kan for eksempel tenke seg at et områdeutvalg bevilger seg en "studietur" med ledsagere til utlandet eller at en hytte som er testamentert til HV-området glir over til å bli brukt som privathytte av områdesjefen.

Jeg vil derfor anbefale at man vurderer å gi bestemmelser om regnskaps- og revisjonsplikt når det gjelder slike egne midler.

Med vennlig hilsen

Arne Willy Dahl
generaladvokat